

IEDERE STEM GEHOORD

Een verkennend onderzoek
naar jonge nieuwe Drenten

Colofon

Iedere stem gehoord: Een verkennend onderzoek naar jonge nieuwe Drenten

Datum

November 2025

Auteurs

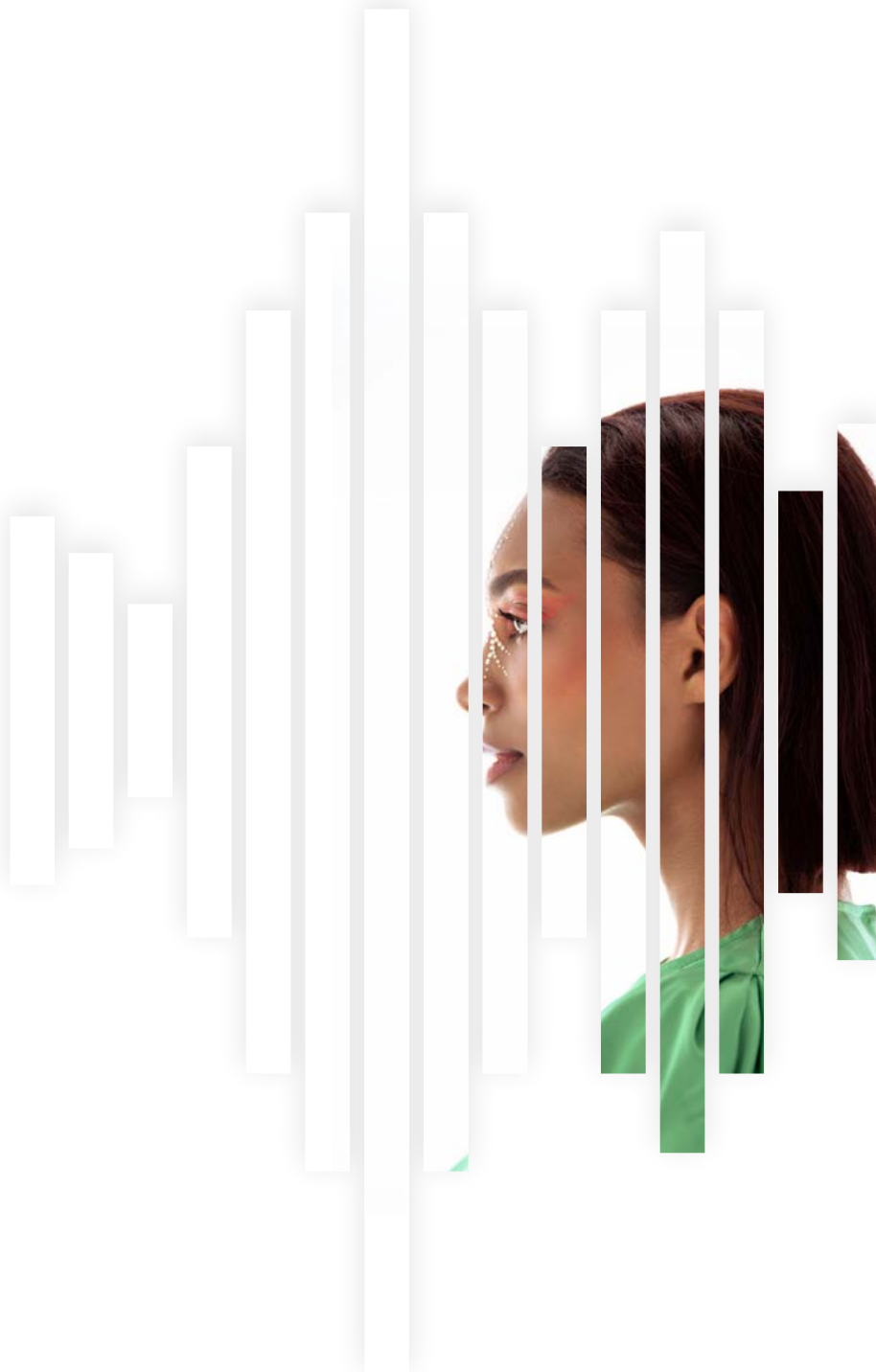
Evelien Mulder en Annemieke Potze

Vormgeving

Sandra Jonge Poerink

Adres

Trendbureau Drenthe,
onderdeel van CMO STAMM
Laan Corpus den Hoorn 100-2
9728 JR Groningen
www.trendbureaudrenthe.nl

Samenvatting

Drenthe is in beweging. Terwijl veel jongeren vertrekken, vestigen steeds meer internationale nieuwkomers en vluchtelingen zich in de provincie. Dit onderzoek richt zich op jonge nieuwkomers tot 32 jaar die hier maximaal twee jaar wonen. We wilden weten hoe zij hun leven in Drenthe ervaren, welke kansen zij zien en waar zij tegenaan lopen.

Waarom deze groep belangrijk is

Jonge nieuwkomers brengen veel waarde mee: zij vullen personeelstekorten aan in sectoren zoals zorg en onderwijs, brengen nieuwe ideeën en perspectieven, en dragen bij aan een diverse samenleving. Veel jongeren hebben diploma's, werkervaring of andere talenten, maar lopen ook tegen obstakels aan zoals taalachterstand, beperkte persoonlijke netwerken en het vinden van passend onderwijs of werk.

Wat we wilden weten

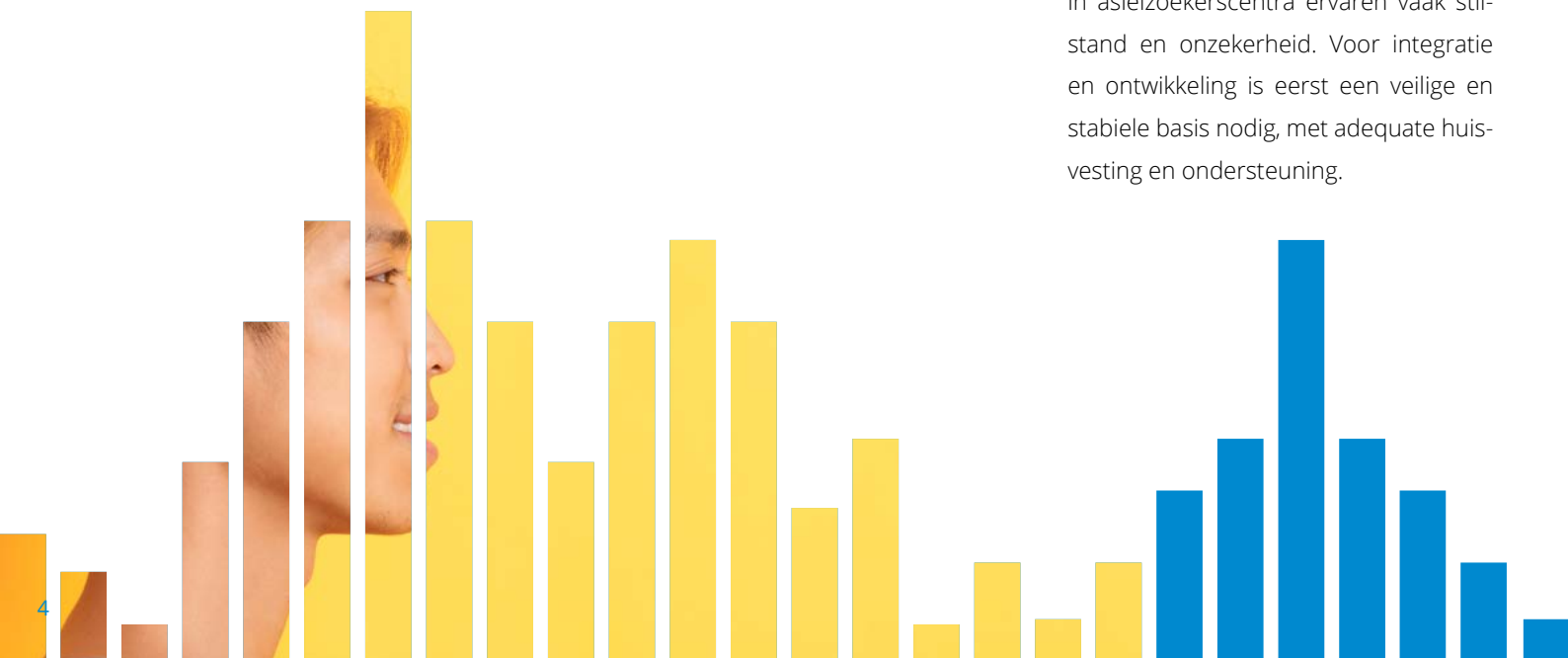
We onderzochten hoe jonge internationale nieuwkomers en vluchtelingen hun plek in Drenthe vinden. Het onderzoek richtte zich op drie hoofdthema's:

- Integratie en participatie
- Onderwijs en talentontwikkeling
- Aansluiting op de arbeidsmarkt

Wat we hoorden

Uit de gesprekken kwamen duidelijke patronen naar voren:

- Basisbehoeften en veiligheid: Jongeren in asielzoekerscentra ervaren vaak stilstand en onzekerheid. Voor integratie en ontwikkeling is eerst een veilige en stabiele basis nodig, met adequate huisvesting en ondersteuning.

- Meedoen en contact: Jongeren vinden vaak aansluiting via school, sport of lokale projecten. In kleinere dorpen is dat minder vanzelfsprekend. Gebrek aan vervoer en culturele verschillen maken het soms moeilijker om contact te leggen.
- Leren en groeien: Veel jongeren willen graag leren, maar lopen aan tegen wachttijden, afstand tot taallessen en het niet erkennen van hun diploma's. Persoonlijke begeleiding en maatwerk blijken belangrijk om door te kunnen stromen.
- Werken en ervaring opdoen: Jongeren willen graag aan het werk, maar taalbarrières en beperkte netwerken staan dat vaak in de weg. Vrijwilligerswerk blijkt een waardevolle eerste stap om ervaring op te doen en mensen te leren kennen.

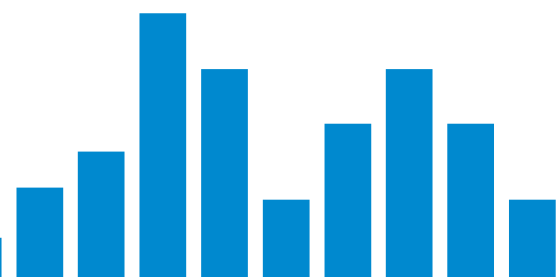
Wat helpt volgens dit onderzoek

Om jonge nieuwkomers beter te ondersteunen en hun talenten te benutten, is het belangrijk om:

- Eerst basisbehoeften en veiligheid te waarborgen, met stabiele huisvesting en goede ondersteuning in asielzoekerscentra.
- Persoonlijke begeleiding te bieden die past bij iemands talenten en situatie.
- Snelle en toegankelijke taallessen en opleidingen in de buurt te organiseren.
- Buitenlandse diploma's en werkervaring beter te erkennen en benutten.
- Toegang tot werk en vrijwilligerswerk eenvoudiger te maken en praktische drempels weg te nemen.
- Mobiliteit te verbeteren, bijvoorbeeld met deelvervoer of vrijwilligersinitiatieven.
- Ervaringsdeskundigen in te zetten als mentor of brugfunctionaris.

Wat dit betekent voor Drenthe

Door eerst basisvoorzieningen goed te regelen en daarna te investeren in integratie, onderwijs en participatie, kan Drenthe nieuwkomers helpen een toekomst op te bouwen. Tegelijkertijd profiteert de provincie van hun kennis, energie en betrokkenheid, waardoor Drenthe een plek wordt waar iedereen zich welkom voelt en iedere stem gehoord wordt.

Inhoud

Colofon	3
Samenvatting	4
Inhoud	7
1. Introductie	8
2. In gesprek met jonge nieuwkomers	10
2.1 Wie we spraken	11
2.2 Waar en hoe we in contact kwamen	11
2.3 Wat vroegen we?	11
3. Bevindingen	12
3.1 Integratie en participatie	12
3.2 Onderwijs en talentontwikkeling	14
3.3 Arbeidsmarkt en toekomstperspectief	14
4. Kansen en uitdagingen	16
5. Conclusies	18
6. Aanbevelingen en vervolgonderzoek	20
7. Slotbeschouwing	22
Bibliografie	23
Onderzoeksaanpak en activiteiten	24

01

Introductie

1.1 Achtergrond: Veranderingen in Drenthe

De bevolkingssamenstelling van Drenthe is volop in beweging. Demografische trends zoals vergrijzing en migratie hebben invloed op zowel de omvang als de samenstelling van de provincie. Drenthe stond lange tijd bekend als een 'krimpprovincie', maar de verwachte bevolkingsdaling is de laatste jaren minder groot, deels door de instroom van internationale migranten.

Een belangrijke ontwikkeling is de zogenaamde "driedubbele vergrijzing": er zijn steeds meer ouderen, zij worden gemiddeld ouder en daarnaast verhuizen veel ouderen van buiten de provincie naar Drenthe om hier hun oude dag door te brengen (Drenthe in Cijfers, 2023; NIDI, 2021). Tegelijkertijd vertrekken veel Drentse jongeren, wat zorgt voor een groeiende disbalans in de leeftijdsopbouw. Deze verschuiving heeft gevolgen voor sectoren zoals de arbeidsmarkt, zorg, onderwijs, en de sociale samenhang in de provincie.

Jonge internationale nieuwkomers spelen een cruciale rol in deze dynamiek. Ze vullen personeelstekorten aan in sectoren zoals zorg en onderwijs, brengen nieuwe perspectieven en culturele diversiteit, en kunnen een verbindende rol vervullen tussen traditionele Drentse gemeenschappen en de nieuwe migranten.

Tegelijkertijd staan jonge internationale nieuwkomers voor aanzienlijke uitdagingen, zoals taalachterstand, beperkte persoonlijke netwerken en toegang tot onderwijs en activiteiten (Movisie, 2023; CBS, 2022; OECD, 2019). Daarnaast blijkt uit onderzoek en recente berichtgeving dat langdurig verblijf in asielzoekerscentra of tijdelijke opvanglocaties het integratieproces bemoeilijkt: frequente verhuizingen, gebrek aan eigen woonruimte en beperkte mogelijkheden voor onderwijs en sociale activiteiten leiden tot stress, frustratie en een vertraging in taalontwikkeling en maatschappelijke participatie (Rijksoverheid, 2025; Werkgroep Kind in azc, 2025).

1.2 Onderzoek ledere stem gehoord

Dit verkennende onderzoek naar jonge nieuwkomers in Drenthe is het eerste in de reeks 'ledere stem gehoord'. De reeks is bedoeld om meer inzicht te krijgen in groepen waarvan de verhalen vaak onvoldoende bekend zijn in beleid en praktijk. Door de ervaringen van deze groepen te delen, willen we beleidsmakers, organisaties en inwoners een beter begrip geven van hun behoeften en leefwereld.

In dit eerste onderzoek ligt de focus op jonge internationale nieuwkomers in Drenthe. Jonge nieuwkomers worden gedefinieerd als jongeren tussen de 15 en 30 jaar die recent naar Nederland zijn gekomen, vaak als vluchteling of internationale migrant, en zich in de eerste twee jaar na aankomst proberen te vestigen. Deze jongeren bevinden zich in een overgangsfase, waarin ze zich aanpassen aan een nieuwe cultuur, taal en samenleving, terwijl ze tegelijkertijd proberen hun plek te vinden in onderwijs, de arbeidsmarkt en sociale netwerken.

Dit onderzoek sluit aan bij de Sociale Agenda 2024–2029 van de provincie Drenthe, waarin inclusie en het versterken van de samenleving centraal staan. Het draagt bij aan de ambitie van Drenthe om een inclusievere samenleving te creëren, waarin jonge nieuwkomers hun plek kunnen vinden en zich volledig kunnen ontwikkelen.

1.3 Relevantie van jonge nieuwkomers

Jonge internationale nieuwkomers spelen een belangrijke rol in het versterken van sectoren die onder druk staan, zoals zorg en onderwijs. Ze verrijken de samenleving met nieuwe perspectieven en culturele diversiteit en kunnen anderen wegwijs maken in hun nieuwe omgeving. Hun be-

trokkenheid bij vrijwilligerswerk, lokale projecten en onderwijs draagt bij aan de sociale cohesie.

Landelijk onderzoek laat zien dat jonge vluchtelingen wel willen meedoen, maar dat deelname vaak wordt bemoeilijkt door praktische en sociale barrières (Movisie, 2023). Deze uitdagingen worden ook in Drenthe ervaren: langdurig verblijf in opvanglocaties, gebrek aan een vaste woonplek en beperkte toegang tot onderwijs en activiteiten remmen hun integratie en ontwikkeling (Rijksoverheid, 2025; Werkgroep Kind in azc, 2025). Tegelijkertijd tonen studies aan dat jongeren die in een ondersteunende, voorspelbare omgeving verblijven en toegang hebben tot veilige plekken en sociale netwerken, beter kunnen participeren en hun potentieel ontwikkelen (Peters, Teerds & van den Bogerd, 2025). Het huidige onderzoek is daarom essentieel om inzicht te krijgen in de specifieke ervaringen van jonge nieuwkomers in Drenthe en aanbevelingen te doen die aansluiten bij hun behoeften en aspiraties (Winkens, 2025).

1.4 Onderzoeksvraag en thema's

Het doel van dit verkennende onderzoek is om de ervaringen, behoeften en uitdagingen van jonge nieuwkomers in Drenthe in kaart te brengen. Dit biedt inzicht in de kansen en obstakels op het gebied van integratie, onderwijs, werk en sociale relaties. Daarnaast wordt gekeken welke vormen van ondersteuning kunnen bijdragen aan een goede start.

De centrale onderzoeksvraag is:

Hoe ervaren jonge nieuwkomers (zowel internationale migranten als vluchtelingen) hun plek in Drenthe, welke kansen en obstakels komen zij tegen in onderwijs, werk en samenleving, en wat helpt hen om zich thuis te voelen?

Om deze vraag te beantwoorden, worden drie hoofdthema's onderzocht:

1. Integratie en participatie – Hoe leggen jongeren sociale contacten en vinden zij hun plek in de samenleving?
2. Onderwijs en talentontwikkeling – Hoe kunnen jongeren hun kennis en vaardigheden benutten en verder ontwikkelen?
3. Aansluiting op de arbeidsmarkt – Hoe kunnen jongeren participeren in werk en vrijwilligersactiviteiten, en welke obstakels ervaren zij hierbij?

De inzichten uit dit onderzoek bieden waardevolle handvatten voor beleid, praktijk en vervolgonderzoek. Ze ondersteunen de provincie Drenthe in haar streven naar een inclusieve samenleving, waarin jonge nieuwkomers hun talenten kunnen inzetten en zich volledig kunnen ontwikkelen.

02

In gesprek met jonge nieuwkomers

zo brachten we hun ervaringen in kaart

Om te begrijpen hoe jonge nieuwkomers in Drenthe hun leven hier opbouwen, gingen we met hen in gesprek. We wilden weten wat hen bezighoudt, wat ze helpt om zich thuis te voelen en waar ze nog tegenaan lopen.

2.1 Wie we spraken

In totaal spraken we met 30 jongeren tussen de 15 en 32 jaar. Ze kwamen uit landen als Syrië, Irak, Eritrea, Somalië, Oekraïne en Egypte. Sommigen wonen alleen, anderen met hun ouders of onder begeleiding van een mentor. Er waren jongeren die pas kort in Nederland zijn en anderen die hier al wat langer wonen en hun weg langzaam vinden.

2.2 Waar en hoe we in contact kwamen

We ontmoetten jongeren op verschillende plekken: op school, in opvanglocaties, bij vrijwilligerswerk en tijdens activiteiten waar zij anderen leren kennen. Daarnaast bezochten we verschillende lokale initiatieven en bijeenkomsten voor (jonge) nieuwkomers. Voorbeelden hiervan zijn:

Friend4Friend van Solidair Groningen & Drenthe

Jongeren met en zonder migratieachtergrond worden als maatjes aan elkaar gekoppeld.

Taalcafé Noordenveld in Roden

Een laagdrempelige plek om de Nederlandse taal te oefenen en in contact te komen met anderen.

Internationale Schakelklas (ISK) Assen

Voor veel jongeren is de ISK een belangrijk startpunt in Nederland. Naast taalonderwijs biedt de school structuur, veiligheid en sociale contacten.

Welkom in De Wolden

Tijdens deze ontmoetingsmiddag deelden nieuwe inwoners hun ervaringen met wonen in Drenthe.

Elker Jeugdhulp & Onderwijs

Een gesprek met een professional die dagelijks met jonge nieuwkomers werkt, gaf verdieping in hun behoeften op het gebied van wonen, werk, onderwijs en welzijn.

Deze bezoeken hielpen ons om de verhalen van jongeren beter te begrijpen en te zien welke initiatieven al bijdragen aan hun integratie en welzijn.

2.3 Wat vroegen we?

Om hun ervaringen goed in kaart te brengen, stelden we jongeren vijf kernvragen:

- Hoe zij hun eerste maanden in Drenthe hebben ervaren.
- Wat hen helpt om zich thuis te voelen en wat soms lastig is.
- Hoe ze praktische zaken zoals administratie, school of werk regelen.
- Wat ze fijn vinden in Drenthe en wat ze nog missen.
- Wat ze nodig hebben om zich sterker verbonden te voelen met hun nieuwe omgeving.

Voor meer details over de opzet en uitvoering van het onderzoek verwijzen we naar bijlage A. In bijlage B staat het volledige interviewschema.

De volgende hoofdstukken laten zien wat we van deze gesprekken leerden.

03

Bevindingen

“Via voetbal heb ik mijn eerste vrienden gemaakt.”

- (jongen, 19)

“Het leven in een dorp voelt minder welkom dan in de stad... soms word je niet eens opgenomen in de groepsapp van het dorp.”

- (man, 32)

“Mensen zeggen wel gedag, maar het blijft daar vaak bij.”

- (meisje, 17)

In dit hoofdstuk presenteren we de ervaringen en behoeften van jonge nieuwkomers in Drenthe. De inzichten zijn gebaseerd op interviews, groepsgesprekken en deelname aan lokale initiatieven (zie ook het overzicht in hoofdstuk 2). Waar van toepassing, verwijzen wij naar relevante landelijke literatuur. We onderscheiden drie hoofdthema's: integratie en participatie, onderwijs en talentontwikkeling, en aansluiting op de arbeidsmarkt. Per thema lichten we zowel uitdagingen als kansen en persoonlijke ervaringen uit.

3.1 Integratie en participatie

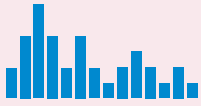
Integratie begint vaak via sociale activiteiten zoals school, sport of lokale projecten. Jongeren leggen hun eerste contacten bij voetbalclubs, vrijwilligersprojecten, taalhuizen of andere ontmoetingsplekken. Kleinschalige initiatieven, zoals bibliotheken of wijkactiviteiten, spelen een belangrijke rol bij het opbouwen van een sociaal netwerk en het gevoel erbij te horen (Peters, Teerds & van den Bogerd, 2025).

Leven in dorpen versus steden

Jongeren ervaren dat het leggen van sociale contacten in dorpen soms lastiger is dan in stedelijke gebieden. Informele netwerken ontstaan minder vanzelf en deelname aan activiteiten vereist vaak eigen vervoer, zoals een fiets of auto. Culturele verschillen en onzichtbare sociale codes maken het soms moeilijk om aansluiting te vinden.

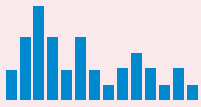
Verhuizingen en stabiliteit

Veel jonge nieuwkomers hebben meerdere verhuizingen achter de rug, zowel binnen Nederland als internationaal. Deze bewegingen maken het opbouwen van een stabiel netwerk lastig en kunnen gevoelens van onzekerheid en stilstand versterken (Rijksoverheid, 2025; Werkgroep Kind in azc, 2025). Tegelijkertijd bieden verhuizingen kansen: jongeren worden blootgesteld aan nieuwe omgevingen, activiteiten en sociale structuren, wat hun veerkracht en flexibiliteit vergroot.

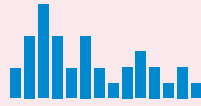
'Ik wil graag naar de sportclub in Assen, maar zonder auto kan ik er niet komen'.

- (jongen, 15)

"Het leven in het AZC voelt als verloren tijd."

- (man, 25)

"Als je nog geen verblijfsvergunning hebt, mag je niet officieel lid worden van een sportclub en dus geen wedstrijden spelen. Je komt stil te staan terwijl je wél wilt meedoen."

- (man, 32)

Start in het AZC

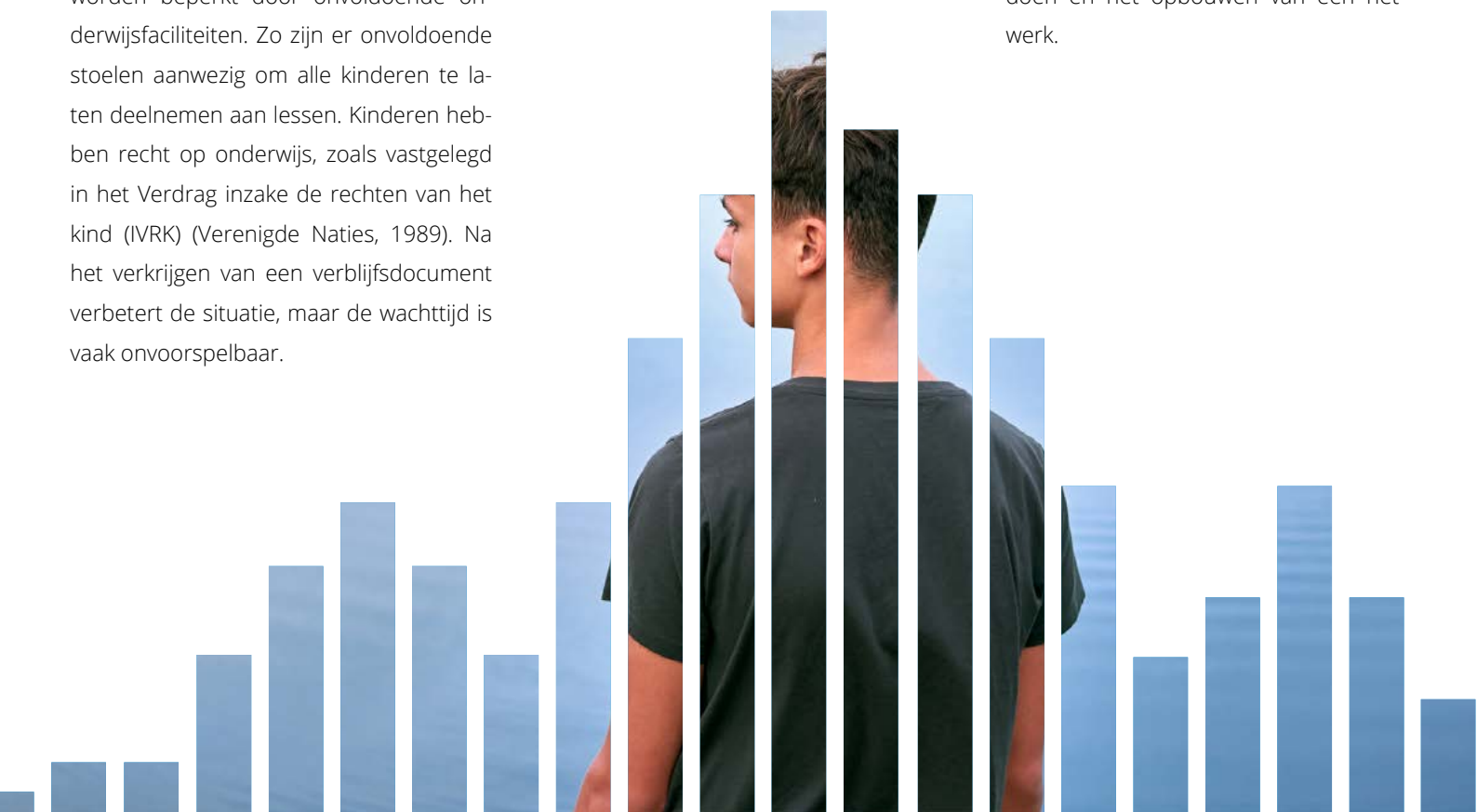
De beginperiode in een asielzoekerscentrum wordt door jonge nieuwkomers vaak ervaren als stilstand. Jongeren hebben weinig privacy, beperkte toegang tot onderwijs en activiteiten, en ervaren dat tijd voorbijgaat zonder actieve participatie (Rijksoverheid, 2025; Werkgroep Kind in azc, 2025). Dit zorgt voor een gevoel van uitzichtloosheid. Ook kinderen in AZC's worden beperkt door onvoldoende onderwijsfaciliteiten. Zo zijn er onvoldoende stoelen aanwezig om alle kinderen te laten deelnemen aan lessen. Kinderen hebben recht op onderwijs, zoals vastgelegd in het Verdrag inzake de rechten van het kind (IVRK) (Verenigde Naties, 1989). Na het verkrijgen van een verblijfsdocument verbetert de situatie, maar de wachttijd is vaak onvoorspelbaar.

Taal als sociale sleutel

Taal is cruciaal voor het leggen van contacten en meedoen in de samenleving. Zonder voldoende taalvaardigheid blijven sociale deelname en informele netwerken beperkt. Dialecten, wachttijden voor taallessen en een gebrek aan oefenplekken vormen grote belemmeringen.

Samenvattend

- Sociale integratie verloopt vaak via school, sport en lokale projecten.
- Dorpen bieden minder vanzelfsprekende mogelijkheden tot aansluiting dan steden; mobiliteit is belangrijk.
- Meerdere verhuizingen en de beginperiode in een AZC beïnvloeden sociale participatie en stabiliteit.
- Taalvaardigheid is essentieel voor meedoen en het opbouwen van een netwerk.

3.2 Onderwijs en talentontwikkeling

Onderwijs biedt structuur, sociale contacten en kansen om taalvaardigheid te ontwikkelen, en vormt een belangrijke motor voor persoonlijke ontwikkeling. Tegelijkertijd ervaren jongeren dat toegang niet vanzelfsprekend is: wachttijden, reistijd en beperkte plekken kunnen leiden tot stilstand en frustratie (Rijksoverheid, 2025; Werkgroep Kind in azc, 2025).

Mismatch tussen talent en onderwijsaanbod

Veel jongeren brengen waardevolle kennis en vaardigheden mee, maar deze worden niet altijd benut binnen het onderwijssysteem. Zo ervaren sommige jongeren dat het onderwijs dat zij volgen niet aansluit bij hun competenties of ambities. Dit kan demotiverend werken en het gevoel geven niet in hun kracht te staan (Winkens, 2025).

Het Movisie-onderzoek benadrukt dat het belangrijk is oog te hebben voor het individuele perspectief van jonge nieuwkomers en hun persoonlijke verhalen. Persoonlijke begeleiding en maatwerk helpen jongeren hun horizon te verbreden en realistische toekomstperspectieven te ontwikkelen.

Toegang tot taal en onderwijs

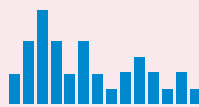
De toegang tot gevorderde taallessen en B1-niveaucursussen vormt vaak een belemmering. Sommige jongeren ervaren dat deze cursussen moeilijk te volgen zijn en vaak op afstand plaatsvinden, wat de deelname bemoeilijkt. Dit beperkt niet alleen hun taalontwikkeling, maar ook hun kans om door te stromen naar verder onderwijs of werk. Het is essentieel dat taalcursussen beter aansluiten bij de behoeften van jongeren, zodat zij daadwerkelijk kunnen doorgroeien naar hoger onderwijs en een succesvolle integratie op de arbeidsmarkt.

Motiverende leeromgevingen en begeleiding

Internationale Schakelklassen (ISK), betrokken docenten en creatieve activiteiten bieden een positieve leeromgeving. Tegelijkertijd blijft persoonlijke begeleiding noodzakelijk. Casemanagers hebben vaak een grote caseload, waardoor weinig ruimte is om individuele talenten en verhalen mee te nemen. Ervarensdeskundigen of culturele mediators blijken hierbij een sleutelrol te spelen, omdat zij de taal en culturele context kennen en snel vertrouwen opbouwen bij jongeren (Peters et al., 2025; Winkens, 2025). Dit maakt hen in staat om jongeren beter te ondersteunen in hun leer- en ontwikkeltraject.

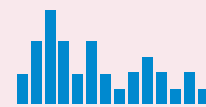
Samenvattend

- Onderwijs biedt niet alleen structuur en kansen om talent te ontwikkelen, maar ook verbindingen binnen de samenleving. Toch ervaren jongeren obstakels zoals wachttijden, reistijden en beperkte toegang tot passende taallessen.
- Er is behoefte aan maatwerk en persoonlijke begeleiding om jongeren te ondersteunen bij hun ontwikkeling en het benutten van hun talenten.
- Het onderwijs moet beter inspelen op de reeds aanwezige kennis en talenten van jongeren, zodat ze daadwerkelijk kunnen doorstromen naar verdere scholing of werk.

“Ik wilde meteen beginnen, maar ik moest wachten. Het voelde alsof de tijd gewoon stopte.”

- (jongen, 16)

“Naarmate het taalniveau vordert, worden de taallessen niet langer in de eigen woonplaats gegeven, maar in Groningen. Dit vormt een drempel voor veel jongeren om daar naartoe te gaan, en niet iedereen maakt die stap.”

- (man, 32)

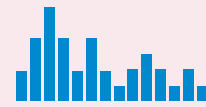
“Ik wil graag werken, maakt niet uit wat. Maar zonder papieren vragen ze niet eens wie ik ben.”

- (man, 23)

“Ik laat zien dat ik ook anderen kan helpen. Dat voelt goed.”

- (vrouw, 26)

“Ik wil niet alleen leren, ik wil ook iets betekenen.”

- (vrouw, 26)

3.3 Arbeidsmarkt en toekomstperspectief

Jongeren willen bijdragen aan de samenleving en zelfstandig zijn, maar stuiten op verschillende barrières bij de toegang tot werk. Taalvaardigheid, beperkte netwerken en onvoldoende erkenning van diploma's en vaardigheden spelen hierbij een grote rol (Winkens, 2025). Vrijwilligerswerk is vaak een belangrijke opstap, maar de bereikbaarheid ervan is niet vanzelfsprekend. Factoren zoals afstand, beperkte mobiliteit, taalbarrières of onvoldoende aansluiting bij hun vaardigheden en interesses bemoeilijken vaak de toegang tot werk.

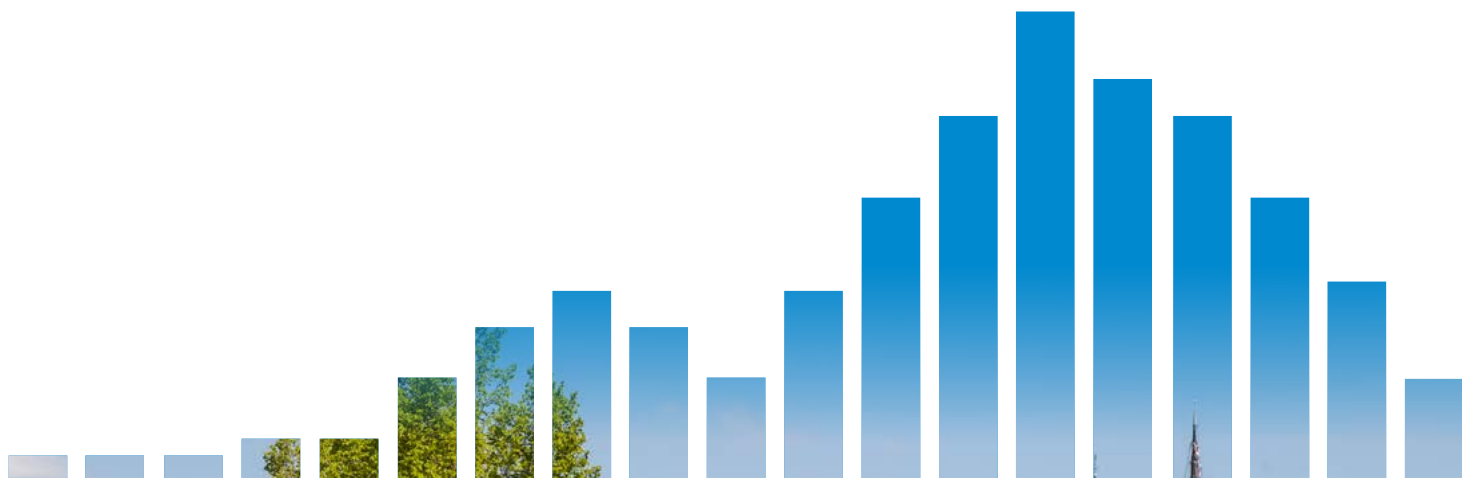
Mismatch tussen talent en werkgelegenheid

Veel jongeren ervaren dat het werk dat zij doen niet aansluit bij hun vaardigheden of ambities. Dit zorgt voor demotivatie en versterkt het gevoel van onbenut potentieel. Het vinden van werk dat daadwerkelijk bij hun kwaliteiten past blijft een grote uitdaging, vooral wanneer er onvoldoende rekening wordt gehouden met hun achtergrond en wensen. Begeleiders spelen een belangrijke rol bij het identificeren van passende werkgelegenheden. Het is essentieel dat zij maatwerk leveren en samen met jongeren realistische toekomstperspectieven uitwerken (Movisie, 2025).

Persoonlijke begeleiding en verwachtingen

Begeleiders hebben vaak een te grote caseload, waardoor persoonlijke aandacht voor de unieke vaardigheden en wensen van jongeren ontbreekt. Dit leidt ertoe dat jongeren zich onvoldoende gehoord voelen. Ervarensdeskundigen kunnen hierin een belangrijke rol spelen. Zij begrijpen de culturele en praktische barrières waarmee jongeren geconfronteerd worden en kunnen daardoor sneller vertrouwen opbouwen, wat hen helpt om stappen richting werk te zetten.

Werk als participatie en maatschappelijke bijdrage

Werk wordt niet alleen gezien als een middel om in het levensonderhoud te voorzien, maar ook als een manier om bij te dragen aan de maatschappij en zelfwaarde te ervaren. Wanneer jongeren niet de kans krijgen om werk te doen dat aansluit bij hun capaciteiten, ervaren zij onzekerheid en frustratie (Rijksoverheid, 2025). Vrijwilligerswerk en lokale initiatieven kunnen deels de leemtes opvangen, vooral wanneer jongeren actief betrokken worden bij het vormgeven van hun eigen traject en mogelijkheden voor participatie.

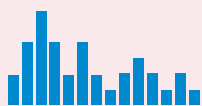
Samenvattend

- Jongeren willen werken en bijdragen aan de samenleving, maar stuiten op taal- en diplomabarrières die hun toegang tot werk belemmeren.
- Vrijwilligerswerk biedt een belangrijke opstap, maar bereikbaarheid en aansluiting zijn cruciaal voor succes.
- Er is behoefte aan maatwerk en persoonlijke begeleiding bij het vinden van werk en het ontwikkelen van toekomstperspectieven.
- Ervaringsdeskundigen kunnen helpen bij het overbruggen van culturele en praktische barrières.

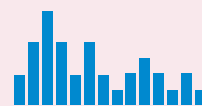
“Mijn toekomst is in handen van een onbekende.”

- (man, 32)

“Een voorbeeld is dat een ICT’er nu bij de Action werkt. Puur vanwege gebrek aan passende kansen.”

- (man, 32)

“Er wordt niet echt geluisterd naar wat mensen willen en kunnen.”

- (man, 32)

04

Kansen en uitdagingen

De weg naar integratie en participatie in Drenthe

De verhalen van jonge nieuwkomers in Drenthe laten zien dat de provincie veel te bieden heeft, zoals rust, ruimte en veiligheid. Deze kenmerken worden door de jongeren breed gewaardeerd en dragen bij aan hun welzijn, concentratie en persoonlijke ontwikkeling (Werkgroep Kind in azc, 2025; Peters, Teerds & van den Bogerd, 2025). Tegelijkertijd brengen de fysieke afstand tot voorzieningen, beperkte mobiliteit en de kleinere sociale gemeenschappen specifieke uitdagingen met zich mee. Deelname aan onderwijs, werk, vrijwilligerswerk en sociale activiteiten is daardoor niet vanzelfsprekend en vraagt veel eigen inzet van de jongeren.

Integratie en participatie

Integratie verloopt in dorpen vaak moeilijker dan in steden. Jongeren geven aan dat het opbouwen van sociale contacten in dorpen lastiger is, vooral door culturele verschillen, onbekende omgangsvormen en beperkte mobiliteit. Ze ervaren dat ze moeilijk toegang krijgen tot sociale activiteiten, wat de integratie bemoeilijkt. Daarnaast kunnen verhuizingen en lange wachttijden in asielzoekerscentra gevoelens van stilstand en onzekerheid versterken. Juist stabiliteit biedt de basis voor het opbouwen van sociale netwerken en een gevoel van gemeenschap.

Passende begeleiding kan helpen deze obstakels te overwinnen. Ervarensdeskundigen spelen hierin een belangrijke rol. Ze bieden praktische tips, uitleg over sociale en culturele codes, en helpen jongeren zich sneller thuis te voelen in hun nieuwe omgeving. Dit verhoogt niet alleen de sociale participatie, maar versterkt ook het gevoel van verbondenheid met de gemeenschap (Winkens, 2025; Werkgroep Kind in azc, 2025).

Taal als verbindende factor

Taalvaardigheid blijkt een doorslaggevende factor voor integratie, onderwijsdeelname en toegang tot werk. Zonder voldoende beheersing van het Nederlands blijven veel mogelijkheden buiten bereik. Jongeren ervaren dat formele taallessen belangrijk zijn, maar dat echte vooruitgang vooral komt door de praktijk. Veel jongeren vinden dat zij meer leren van bijvoorbeeld sport, vrijwilligerswerk of gesprekken in de buurt dan in de formele lesomgeving.

In Drentse dorpen is er echter een gebrek aan oefenplekken, waardoor jongeren minder kansen hebben om de taal in de praktijk te gebruiken. Veel jongeren volgen taallessen op afstand of moeten lange afstanden reizen voor vervolgonderwijs, wat hun motivatie soms vermindert. Lokale initiatieven, zoals taalmaatjes, ontmoetingsgroepen of 'taal door doen'-projecten, kunnen helpen om deze kloof te overbruggen. Het combineren van formele taallessen met informele oefenplekken bevordert niet alleen de taalontwikkeling, maar versterkt ook het zelfvertrouwen en de verbondenheid met de gemeenschap.

Onderwijs en talentontwikkeling

Onderwijs is van groot belang voor de persoonlijke ontwikkeling, taalvaardigheid en toekomstperspectieven van jongeren. Toch stuiten zij vaak op praktische barrières die hun voortgang vertragen, zoals lange wachttijden, reistijd, beperkte erkenning van buitenlandse diploma's en een gebrek aan maatwerk in het onderwijs (Movisie, 2023; Werkgroep Kind in azc, 2025). Veel jongeren hebben behoefte aan begeleiding die rekening houdt met hun persoonlijke talenten, ambities en culturele achtergrond.

Maatwerk is essentieel: jongeren moeten de ruimte krijgen om hun vaardigheden te benutten en verder te ontwikkelen. Ervaringsdeskundigen of mentoren kunnen hen helpen bij het kiezen van onderwijs dat bij hun talenten past en hen motiveren om nieuwe mogelijkheden te verkennen. Dit versterkt niet alleen hun zelfvertrouwen, maar vergroot ook hun participatie in de samenleving (Peters et al., 2025; Winkens, 2025).

Arbeidsmarkt en maatschappelijke participatie

Jongeren willen bijdragen aan de samenleving en zelfstandig zijn, maar stuiten vaak op barrières zoals taalachterstand, beperkte netwerken en de onzichtbare erkenning van hun vaardigheden. Vrijwilligerswerk biedt een belangrijke opstap naar werk, maar is niet altijd goed bereikbaar of afgestemd op hun talenten. Het vinden van passend werk is een uitdaging, vooral wanneer er weinig ruimte is voor maatwerk en begeleiding.

Persoonlijke begeleiding is cruciaal om jongeren te helpen bij het vinden van werk dat aansluit bij hun ambities en capaciteiten. Ervaringsdeskundigen kunnen als bruggenbouwers fungeren: zij bouwen vertrouwen op, bieden praktische kennis

en helpen jongeren hun weg te vinden naar werk of maatschappelijke activiteiten. Dit vergroot hun kansen op succesvolle participatie in zowel de arbeidsmarkt als in de samenleving.

Samenvattend

- Rust, ruimte en veiligheid bieden kansen voor persoonlijke ontwikkeling, maar de afstand tot voorzieningen en beperkte mobiliteit vormen uitdagingen voor jongeren.
- Integratie in dorpen verloopt vaak moeilijker; de inzet van ervaringsdeskundigen en gerichte begeleiding vergroot de kans op sociale aansluiting en veiligheid.
- Onderwijs en talentontwikkeling stagneren vaak door praktische belemmeringen zoals lange wachttijden en gebrek aan maatwerk; persoonlijke begeleiding helpt jongeren hun talenten te benutten en vooruitgang te boeken.
- Vrijwilligerswerk en werk zijn cruciaal voor maatschappelijke participatie, maar de bereikbaarheid en passende begeleiding zijn essentieel.
- Oog voor individuele talenten, maatwerk en het gebruik van ervaringskennis versterken de zelfvertrouwen en betrokkenheid van jongeren.

05

Conclusies

Dit onderzoek laat zien dat jonge internationale nieuwkomers in Drenthe waardevolle bijdragen kunnen leveren aan de samenleving, maar dat hun mogelijkheden om dit te doen sterk afhangen van de omgeving waarin zij terechtkomen. Rust, ruimte en veiligheid worden breed gewaardeerd, maar de fysieke afstand tot voorzieningen, beperkte mobiliteit en het ontbreken van vanzelfsprekende sociale netwerken vormen structurele belemmeringen voor participatie.

1 Stilstand door beperkte doorstroom en onzekerheid

De eerste periode in een asielzoekerscentrum wordt vaak ervaren als stilstand: jongeren kunnen niet studeren of werken en hebben beperkte mogelijkheden om deel te nemen aan de samenleving. Dit sluit aan bij de bevindingen van de Rijks-overheid (2025) en de Werkgroep Kind in azc (2025), die beide wijzen op de negatieve effecten van langdurige opvang en frequente verhuizingen op motivatie en mentale gezondheid. Stabiliteit en voorspelbaarheid zijn daarom essentieel voor een succesvolle start.

2 Verschil tussen ambities en mogelijkheden

Veel jongeren hebben hoge ambities op het gebied van onderwijs en werk, maar ervaren dat de mogelijkheden die hen worden geboden niet altijd aansluiten bij hun talenten of opleiding (Winkens, 2025). Deze mismatch leidt tot frustratie en demotivatie, zeker wanneer hun potentieel onbenut blijft. Tegelijkertijd tonen jongeren een sterke wil om te leren, te werken en bij te dragen — een kracht die beter benut kan worden door meer maatwerk en persoonlijke begeleiding.

3 Onderwijs en begeleiding als sleutel

Onderwijs vormt een centrale toegangspoort tot taal, netwerk en perspectief. Toch zijn de praktische drempels — zoals wachttijden, reistijd en beperkte erkenning van diploma's — groot. De inzet van mentoren, ervaringsdeskundigen en creatieve leeromgevingen biedt perspectief, zoals ook blijkt uit Peters et al. (2025). Wanneer begeleiding aansluit bij de leefwereld van jongeren, ontstaat ruimte voor groei en participatie.

4 Drentse schaal: kansen én beperkingen

De kleinschaligheid van Drenthe kan zowel verbindend als beperkend werken. Lokale netwerken zijn hecht, maar voor nieuwkomers niet vanzelf toegankelijk. Tegelijkertijd biedt de Drentse context ruimte voor maatwerk en nabijheid: initiatieven vanuit bibliotheken, scholen en vrijwilligersorganisaties laten zien dat persoonlijke benadering verschil maakt.

Samenvattend toont dit onderzoek dat succesvolle integratie niet alleen afhangt van beleid of voorzieningen, maar van een samenhang tussen stabiliteit, maatwerk, persoonlijke relaties en vertrouwen.

06

Aanbevelingen en vervolgonderzoek

Op basis van de bevindingen doen we de volgende aanbevelingen voor beleid, onderwijsinstellingen, maatschappelijke organisaties en gemeenten in Drenthe. De aanbevelingen zijn geordend van fundamentele basisbehoeften en veiligheid tot kansen voor integratie, participatie en ontwikkeling. Zij richten zich op verschillende beleids- en uitvoeringsniveaus en vragen om nauwe samenwerking tussen landelijke, provinciale en lokale partijen. De provincie Drenthe kan hierin een verbindende en faciliterende rol vervullen, door initiatieven te bundelen en kennisuitwisseling te stimuleren.

1 Waarborg basisveiligheid, stabiele huisvesting en rust

- Zorg dat opvanglocaties veilig en kindvriendelijk zijn, met voldoende toezicht en faciliteiten voor een gezonde ontwikkeling van kinderen en jongeren (Werkgroep Kind in azc, 2025).
- Beperk het aantal verhuizingen en creëer voorspelbare verblijfsomstandigheden, zodat jongeren en kinderen rust, privacy en continuïteit ervaren.
- Faciliteer toegang tot fysieke en mentale gezondheidszorg, zodat basisbehoeften zijn gewaarborgd voordat integratie-initiatieven starten.

2 Investeer in doorstroomlocaties nabij toekomstige gemeenten

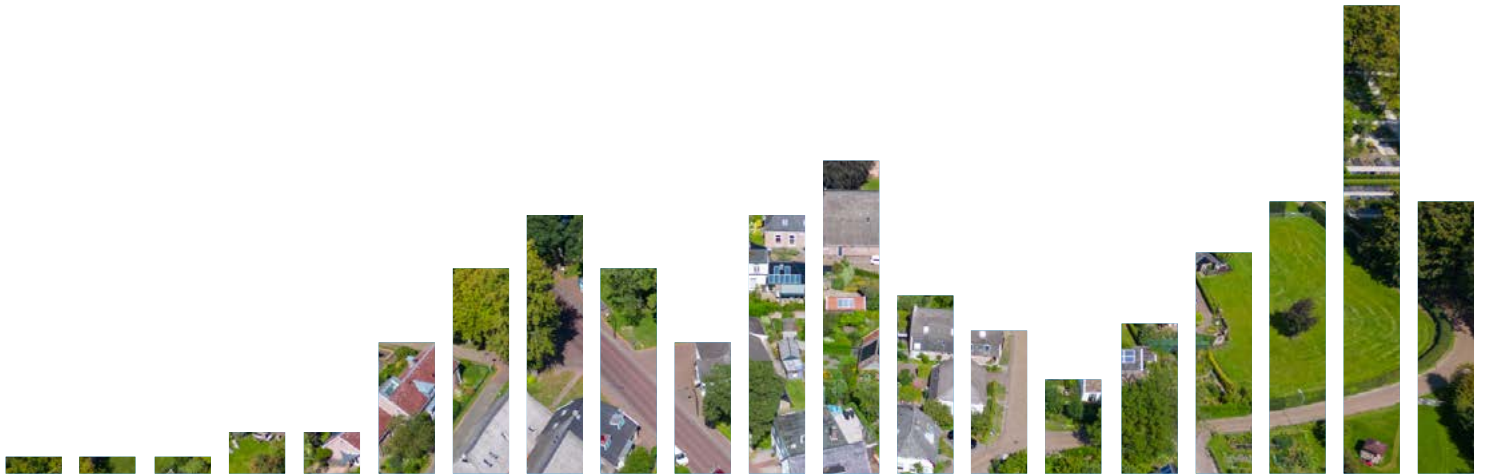
- Versnel de doorstroom van statushouders uit AZC's naar veilige, stabiele locaties dicht bij hun toekomstige woonplaats (Rijksoverheid, 2025).
- Zorg dat deze locaties ook functioneel zijn: ruimte voor school, taallessen, sport en sociale activiteiten, zodat jongeren vanaf dag één kunnen deelnemen aan integratie.

3 Zet ervaringsdeskundigen structureel in

- Jongeren geven aan dat ervaringsdeskundigen vertrouwen en herkenning bieden. Structurele inzet van deze rol binnen scholen, gemeenten en welzijnsorganisaties bevordert aansluiting, motivatie en zelfvertrouwen (Winkens, 2025; Werkgroep Kind in azc, 2025).
- Combineer deze inzet met buddyprojecten waarin lokale jongeren samenwerken met nieuwkomers.

4 Versterk taalontwikkeling in de praktijk

- Combineer formeel taalonderwijs met laagdrempelige oefenplekken in de gemeenschap, zoals sportclubs, vrijwilligersprojecten of taalmaatjesinitiatieven.
- Zorg dat jongeren met een tijdelijke status wél kunnen deelnemen aan activiteiten zoals sport of culturele clubs, zodat praktische belemmeringen (zoals lidmaatschap bij bonden) worden weggenomen.
- Dit versnelt taalverwerving, versterkt sociale binding en zelfvertrouwen, en maakt deelname aan de samenleving mogelijk.

5 Stimuleer maatwerk in onderwijs en talentontwikkeling

- Stem onderwijs en begeleiding beter af op individuele talenten en ambities.
- Investeer in flexibele leertrajecten, lokale taal- en vaardigheidstrainingen, en erkenning van eerder verworven competenties.
- Ondersteun scholen in het ontwikkelen van trajecten waarbij onderwijs, praktijk en vrijwilligerswerk gecombineerd worden.

6 Vergroot mobiliteit en bereikbaarheid

- Verlaag fysieke drempels voor deelname aan onderwijs, werk of sociale activiteiten.
- Faciliteer vervoer (bijv. fietsprojecten of vervoersbudgetten) zodat jongeren toegang hebben tot voorzieningen buiten hun directe woonplaats.

7 Bouw aan sociale verbinding en gemeenschap

- Stimuleer ontmoetingsplekken en lokale initiatieven waar jongeren en inwoners elkaar op een gelijkwaardige manier ontmoeten, bijvoorbeeld via sport, cultuur en vrijwilligerswerk.
- Investeer in kleinschalige, laagdrempelige initiatieven, vooral in dorpen waar integratie minder vanzelf gaat.

De kernboodschap is dat basisveiligheid en stabiele leefomstandigheden de eerste noodzakelijke stappen vormen; pas wanneer deze zijn geborgd, kunnen integratie, taalontwikkeling, onderwijs en participatie effectief plaatsvinden.

Vervolgonderzoek: jongeren in het AZC

De periode in een asielzoekerscentrum blijkt cruciaal, maar vaak ook een fase van stilstand en onzekerheid. Vervolgonderzoek kan verdiepend inzicht geven in:

- De dagelijkse ervaringen van jongeren in het AZC, inclusief hun gevoel van veiligheid en toekomstperspectief.
- De kwaliteit en toegankelijkheid van voorzieningen en begeleiding.
- De institutionele en juridische belemmeringen die doorstromen en participatie beperken.
- Effectieve manieren om lokale en nationale obstakels te verminderen.

Om duurzame verandering te realiseren, is samenwerking tussen overheden, maatschappelijke organisaties, onderwijsinstellingen en ervaringsdeskundigen noodzakelijk. Alleen wanneer de basis stabiel is - en beleid aansluit bij de Drentse context - kunnen jonge nieuwkomers daadwerkelijk uitgroeien tot volwaardige deelnemers aan de samenleving.

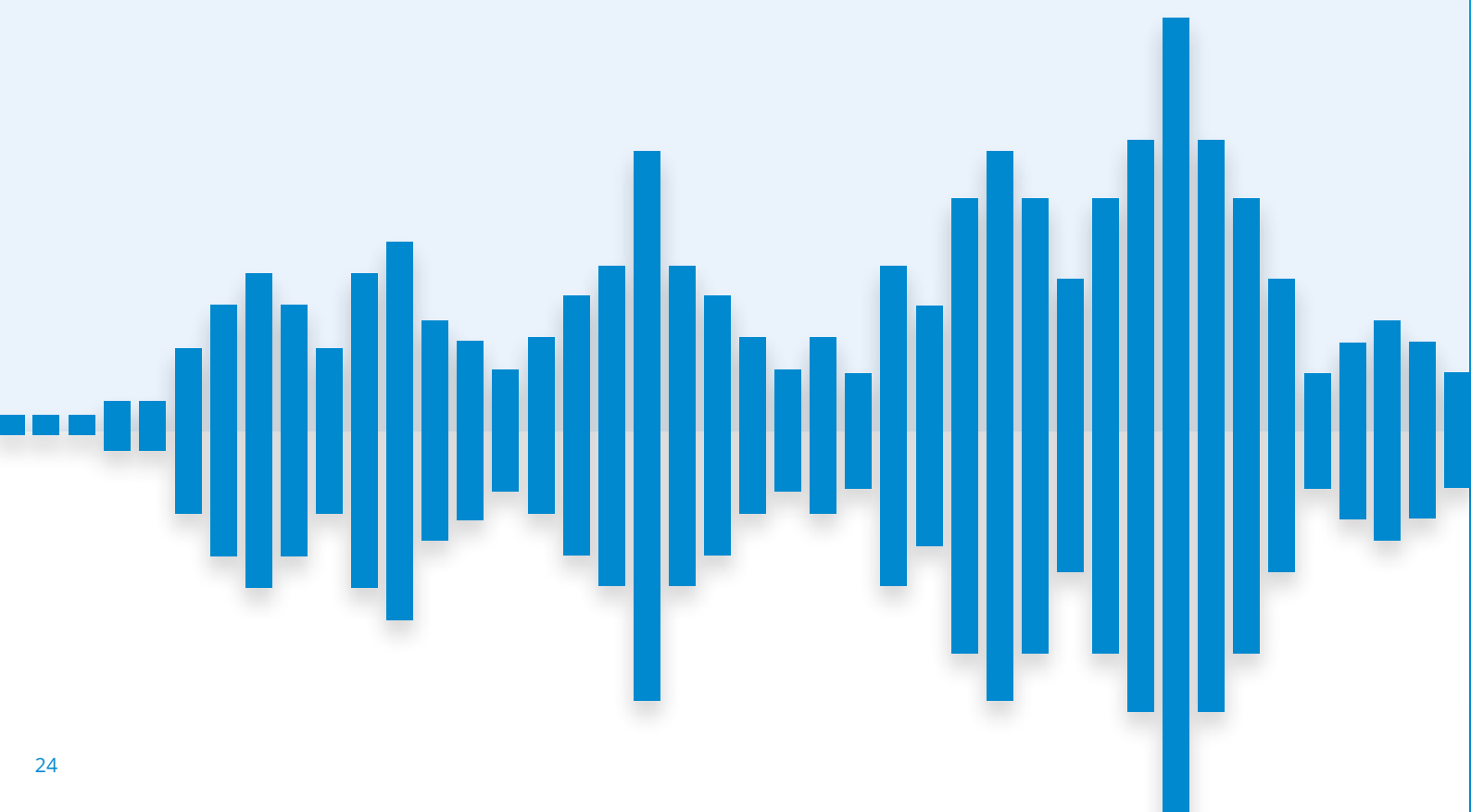
07

Slotbeschouwing

Hoewel er landelijk al veel onderzoek is gedaan naar de positie van vluchtelingen- en migrantenjongeren, is er in Drenthe nog weinig bekend over de specifieke ervaringen van nieuwkomers in deze provincie. Dit onderzoek vult die leemte en laat zien dat integratiebeleid in landelijke regio's andere accenten vraagt dan in stedelijke contexten. De uitdagingen zijn anders - afstand, beperkte mobiliteit en kleinschalige voorzieningen. Tegelijkertijd biedt Drenthe ook unieke kansen: rust, ruimte, nabijheid en een sterk gemeenschapsgevoel.

De belangrijkste voorwaarde die uit dit onderzoek naar voren komt, is dat de basis eerst op orde moet zijn. Jongeren kunnen pas meedoen, leren en bouwen aan hun toekomst als zij zich veilig voelen, stabiel kunnen wonen en toegang hebben tot zorg en begeleiding. Pas daarna kunnen taalontwikkeling, onderwijs, werk en participatie duurzaam tot bloei komen.

Wanneer jongeren werkelijk de kans krijgen om hun ambities, talenten en verhalen te delen, dragen zij niet alleen bij aan hun eigen toekomst, maar ook aan de vitaliteit en diversiteit van Drenthe.

Bibliografie

Drenthe in Cijfers. (2023). Groei en krimp in Drenthe: Ontwikkeling bevolking per leeftijdscategorie. Provincie Drenthe. Geraadpleegd op 24 oktober 2025, van <https://drentheincijfers.nl/wonenendemografie/groeiengkrimp.php#ontwikkeling-bevolking-per-leeftijdscategorie>

NIDI. (2023). De realiteit van het Drentenieren. Nederlands Interdisciplinair Demografisch Instituut. Geraadpleegd op 24 oktober 2025, van <https://nidi.nl/demos/de-realiteit-van-het-drentenieren/>

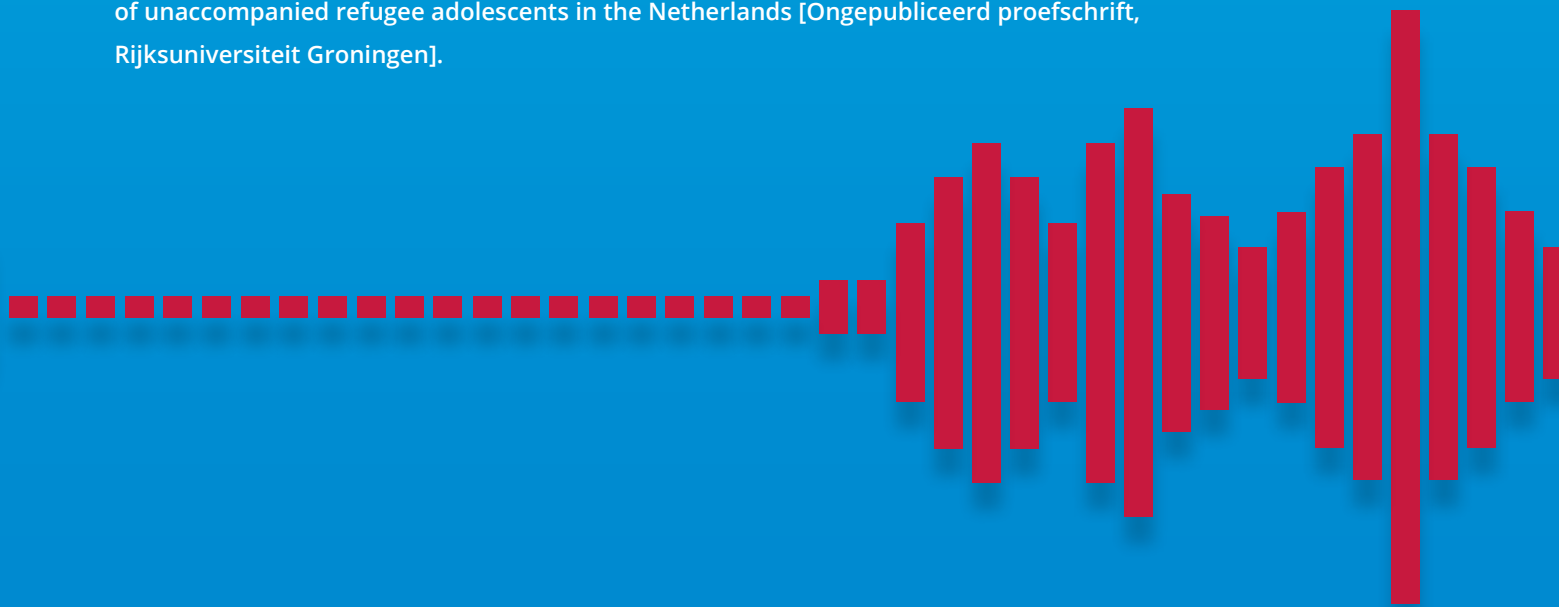
Peters, E., Teerds, H., & van den Bogerd, N. (2025). Understanding shelters as children's places: An analysis of the favourite places of 4–12 year olds. *Children's Geographies*, 23(3), 337–356. <https://doi.org/10.1080/14733285.2025.2508722>

Rijksoverheid. (2025). Kabinet stimuleert gemeenten voor huisvesting statushouders. Rijksoverheid. Geraadpleegd op 24 oktober 2025, van <https://www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2025/02/14/kabinet-stimuleert-gemeenten-voor-huisvesting-statushouders>

Verenigde Naties. (1989). Verdrag inzake de rechten van het kind. <https://www.unicef.org/nl/waarom-we-werken/iedereen-heeft-rechten>

Werkgroep Kind in azc. (2025). Structuur, steun en stabiliteit: Mentale zorgverlening voor kinderen in de asielopvang en wat daarvoor nodig is [Rapport]. Werkgroep Kind in azc.

Winkens, K. (2025). Aspirations, capabilities, and relationships: The transition to adulthood of unaccompanied refugee adolescents in the Netherlands [Ongepubliceerd proefschrift, Rijksuniversiteit Groningen].

BIJLAGE A

Onderzoeksaanpak en activiteiten

Dit verkennende onderzoek is exploratief en kwalitatief van aard. We begonnen met gesprekken met stakeholders en professionals die werken met jonge nieuwkomers, om de context en een aantal bestaande initiatieven in Drenthe in kaart te brengen. Vervolgens zijn individuele interviews en groepsgesprekken gehouden met 30 jongeren om hun ervaringen, behoeften en uitdagingen te verkennen.

1. Oriëntatie

In de eerste fase van het onderzoek voerden we gesprekken met diverse organisaties en betrokkenen die zich inzetten voor jonge nieuwkomers in Drenthe. We spraken onder andere met de Jongeren Adviesraad, SportDrenthe, het COA, Elker Jeugdhulp & Onderwijs, Solidair Groningen en Drenthe, en vertegenwoordigers uit het onderwijs.

De gesprekken boden waardevolle inzichten in wat er al gebeurt, welke netwerken actief zijn en waar kansen liggen voor samenwerking en ondersteuning. Op basis van deze input konden we vervolgspraken maken en passende bijeenkomsten en activiteiten selecteren om bij aan te sluiten.

2. Dataverzameling

In de tweede fase zijn drie individuele en drie groepsgesprekken gevoerd met jonge nieuwkomers. Dit gebeurde verspreid over meerdere locaties in de provincie, in de periode mei tot en met juli 2025.

- Individuele interviews: gehouden bij Elker Jeugdhulp & Onderwijs en tijdens de bijeenkomst Welkom in De Wolden.
- Groepsgesprekken: georganiseerd bij activiteiten van Friend4Friend (Solidair Groningen en Drenthe), tijdens een spreekvaardigheidsles van een ISK-klas en in een Taalcafé in de gemeente Noordenveld.

De variatie in locaties maakte het mogelijk om jongeren uit verschillende leefomgevingen te spreken – op school, in opvang, bij vrijwilligerswerk en in hun woonomgeving.

3. Thema's in de gesprekken

De gesprekken waren opgebouwd rond vijf centrale thema's om een breed beeld te krijgen van de ervaringen en behoeften van jonge nieuwkomers:

Eerste indrukken

Hoe is het om in Drenthe te wonen?

Integratie en sociale contacten

Wat helpt om je thuis te voelen en wat belemmert dat?

Praktische zaken

Hoe gaat het regelen van administratie, vervoer, werk of voorzieningen?

Leven in Drenthe

Wat waarderen jongeren en wat missen ze nog?

Toekomstperspectief

Wat zou helpen om een sterkere band met hun nieuwe woonplek op te bouwen?

Het volledige interviewschema is opgenomen in bijlage B. Ook konden deelnemers eigen onderwerpen inbrengen.

4. Onderzoeksverantwoording

In totaal namen 30 jongeren deel aan het onderzoek, in de leeftijd van 15 tot 32 jaar oud. De groep bestond uit deelnemers met een internationale migratieachtergrond. Werving vond plaats via lokale organisaties en scholen. Deelname was vrijwillig en vooraf is toestemming gevraagd om de gesprekken anoniem te verwerken. De gesprekken duurden gemiddeld veertig minuten en zijn thematisch geanalyseerd om gemeenschappelijke patronen en inzichten te bundelen. De resultaten bieden waardevolle signalen voor beleid en praktijk, maar zijn niet representatief voor alle jonge nieuwkomers in Drenthe. Jongeren die weinig contact hebben met bestaande initiatieven – bijvoorbeeld jongeren die niet naar school gaan, geen vrijwilligerswerk doen of niet deelnemen aan lokale activiteiten – zijn mogelijk ondervertegenwoordigd.

5. Wie we hebben gesproken

Tijdens dit onderzoek spraken we een diverse groep jonge nieuwkomers in Drenthe, variërend in leeftijd, achtergrond en verblijfsstatus. Sommigen zijn nog maar enkele maanden in Nederland, anderen wonen hier al meerdere jaren.

De groep omvatte jongeren met herkomst uit onder andere Syrië, Irak, Eritrea, Somalië, Oekraïne, Turkije, Jemen, Duitsland, Libanon en Egypte. Hun situaties verschillen sterk: sommigen wonen zelfstandig, anderen met hun ouders of onder begeleiding van een voogd.

6. Voorbeelden van deelnemers (geanonimiseerd)

- Twee jonge vrouwen die in Drenthe wonen en in een naburige stad een zorgopleiding volgen. Zij zijn nog maar kort in Nederland en proberen hun weg te vinden in studie en sociale contacten.
- Een jonge man die in een asielzoekerscentrum verblijft en graag onderwijs wil volgen of sporten, maar hierin beperkt wordt door zijn verblijfsituatie.
- Een jongvolwassene die inmiddels zelf als brugfunctionaris werkt tussen jongeren en instanties, en vanuit eigen migratie-ervaring anderen ondersteunt.
- Twee vrouwen die meerdere jaren in Nederland wonen en een opleiding in het sociaal werk volgen; één van hen combineert studie en gezinsleven, de ander woont zelfstandig.

7. Leefsituatie en uitdagingen

Een deel van de deelnemers boven de 25 jaar heeft het gezin (nog) niet bij zich. Sommigen wachten al jarenlang op gezinshereniging. Onder jongere deelnemers (15–21 jaar) onderscheiden we twee hoofdgroepen:

- Jongeren met voogd of mentor: Ongeveer de helft woont onder begeleiding. Voogden hebben vaak een grote caseload, waardoor persoonlijke begeleiding beperkt kan zijn. De mate van zelfstandigheid varieert sterk: sommige jongeren moeten zich al vanaf hun 18e redden, anderen pas vanaf hun 21e.
- Jongeren die met ouders wonen: Deze jongeren worden vaak ingezet als tolk voor hun gezin, bijvoorbeeld bij medische afspraken. Dit legt een grote verantwoordelijkheid op hun schouders. Het zou wenselijk zijn als hier betere oplossingen voor komen, zodat zij zich kunnen richten op hun eigen ontwikkeling.

Wat alle deelnemers gemeen hadden, was hun bereidheid om ervaringen te delen – soms open en enthousiast, soms voorzichtig. Hun verhalen tonen de veerkracht én de uitdagingen van jonge nieuwkomers, en vormen de kern van dit rapport.

